

ANMELDELSE DANSK 16. mar. 2021 | kl. 08:33

En verden opleves, skabes og undersøges

Af: *Helge Christiansen*

Hvad går undersøgende litteraturpædagogik ud på? Det giver denne bogs forfattere et engageret og fyldestgørende bud på.

Fakta

Titel

Tilbage til teksten

Forfatter

Thomas Illum Hansen, Stig Toke Gissel

Pris

250

Sider

180

Forlag

Hans Reitzels Forlag

Er der nu tale om et nyt modefænomen i litteraturpædagogikkens zigzagcirkus? Gammel vin på nye flasker? Nej. Der er ny inspiration at hente til litteraturundervisningen i denne bog. Ganske vist står den grundige beskrivelse af fremgangsmåden på skuldrene af andre retninger inden for litteraturpædagogik og -forskning, men bogens syn på litteraturlæsning og dens anbefaling af støtte til eleverne til at lære en æstetisk læsning af fiktive tekster, især skønlitteratur, åbner for nye inspirerende synsvinkler og forslag til praksis.

Bogen er skrevet i et levende og letforståeligt sprog, hvor læseren (primært lærerstuderende og lærere) inviteres til en fortrolig, engageret samtale.

Æstetiske tekster er efter forfatternes mening resultatet af en forfatters undersøgelse af verden og livet, og eleverne kan gennem deres egen oplevelse foretage en opdagelsesrejse i teksten, som indeholder genkendelige elementer, men også fremmede strukturer og forestillingsbilleder.

Det er et kardinalpunkt, at der skal læses langsomt og oplevende. Bogen tager afstand fra faste opskrifter til analyse og fortolkning af litteratur og advarer imod, at læsning ud fra temaer og genrer kan begrænse mulighederne for at opleve og undersøge teksten.

Forfatterne ønsker at gå tæt på værket, hvad bogens titel også indikerer, men der er ikke tale om nykritikkens isolation af teksten fra forfatter og den omgivende verden. Metoden er verdensorienteret, og dermed menes, at eleverne lægger deres erfaringer og følelser fra deres verden ind i teksten, og at arbejdet afsluttes med en perspektivering af den endelige fortolkning til sammenhænge uden for teksten, for eksempel en historisk, kulturel eller en intertekstuel.

På trods af forfatternes afstandtagen fra metoder, der kan begrænse mulighederne for oplevelse og undersøgelse af teksten, opstilles alligevel en litteraturdidaktisk model med fem tolkningsstrategier eller måder at forholde sig til litteratur på. De fem fikspunkter skal ikke følges slavisk, men de kan sikre, at eleverne og lærerne forholder sig oplevende og undersøgende til teksten og kommer i dybden med den. Fikspunkterne er: forforståelse, oplevelse, undersøgelse, fortolkning og perspektivering. I de første tre faser skal eleverne ikke styres frem til bestemte fortolkninger, men gennem lærernes spørgsmål og inspiration holde oplevelses- og fortolkningsmuligheder åbne så længe som muligt. Eleverne skal engagere sig oplevende og i undersøgelsesfasen også gå i dybden fagligt.

Den teoretiske baggrund for undersøgende litteraturpædagogik er en fænomenologisk tilgang, en metode, der insisterer på at forholde sig undersøgende og åbent til en tekst så længe som muligt. Forfatterne lægger afstand til visse former for receptionsæstetisk læsning og brug af udvandede udgaver af modeller, som anvendes i den universitære litteraturforskning.

Bogens tanker og fremgangsmåde eksemplificeres gennem tekstgennemgange og eksempler på undervisningsforløb. Dens intentioner er realiseret i det omfattende forsøg "Kvalitet i dansk og matematik" med litteraturlæsning i 90 7.- og 8.-klasser med deltagelse af 4.483 elever. Imponerende, at

projektet har fået bevillinger og er blevet gennemført i en tid, hvor det skønlitterære og æstetiske ikke just er i høj kurs.

Det humanistiske og holistiske syn på undervisning i bogen og den overbevisende demonstration af, at dansk er et dannelsesfag, der tilgodeser både faglig, personlig og social dannelse, er en tiltrængt synsvinkel.

Her kommer mine forbehold: De processer, eleverne skal igennem, og de spørgsmål, der stilles, er undertiden abstrakte og vanskeligt tilgængelige for eleverne. Der er heller ikke megen hjælp til en lærer, som ikke er fortrolig med metoden. Der er også en risiko for, at den styrende spørgen fører til en gammeldags klasseundervisning, hvor få elever svarer, og andre hægtes af. Forfatterne ønsker ikke at styre elevernes fortolkning af teksterne, men de er meget styrende, når det gælder processen. Og kan eleverne på egen hånd lære at bruge metoden, som den er beskrevet i bogen?

I bogen "Grib litteraturen. 50 litteraturhistoriske greb" er en lignende undersøgende litteraturpædagogik konkretiseret på en måde, der i højere grad beskæftiger sig med realistiske, praktiske løsninger.

Det undrer mig desuden meget, at forfatterne overhovedet ikke forholder sig kritisk til Fælles Mål i dansk, hvis syn på danskundervisning adskiller sig radikalt fra bogens opfattelse.

Bogens fremgangsmåde er det værd at udvikle. Den viser fornemt, hvordan en æstetisk tilgang til eksistentielle problemer i danskfaget kan bidrage til elevernes dannelse.

Anmeldelse: Grib litteraturen

Stort projekt: Undersøgende tilgang virker godt på eleverne i dansk og matematik

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk